

Els estudis catalans fan quaranta anys a la Universitat de Perpinyà

L'Institut Franco-Català Transfronterer celebra, aquest 2025, el seu vint-i-cinquè aniversari. Té la seu a la Casa dels Països Catalans, a la Universitat de Perpinyà - Via Domícia, i és una peça clau per a la promoció de la llengua i la cultura catalanes a la Catalunya del Nord i, per extensió, a tota l'àrea transfronterera.

Text > **CARLA FERRERÓS**, professora de llengua catalana i lingüística

Fotos > **ARXIU DE L'INSTITUT FRANCO-CATALÀ TRANSFRONTERER**

L'Institut Franco-Català Transfronterer (IFCT) és la Facultat d'Estudis Catalans de la Universitat de Perpinyà (UPVD) i duu a terme una tasca acadèmica universitària que va més enllà d'això: representa un espai de trobada entre el nord i el sud de l'Albera per mantenir i enfortir-ne els vincles històrics, lingüístics i culturals. Difon la recerca i les iniciatives que tenen a veure amb la llengua i la cultura catalanes en un territori, la Catalunya del Nord, que està fortament influït per la frontera que separa un sol país en dos estats.

El 1982 Joan Becat va aconseguir que el Ministeri autoritzés els primers estudis universitaris de català, i el curs 1984-1985 en van sortir els primers llicenciats en estudis catalans, ara fa quaranta anys. Des d'aleshores s'ha anat edificant i consolidant progressivament el que avui són tots els diplomes de català de la UPVD, així com l'IFCT mateix i també la seu, que és a la Casa dels Països Catalans i que reuneix, a més dels estudis i la recerca universitària, entitats com ara la delegació de l'IEC a Perpinyà, l'Associació per a l'Ensenyament del Català (APLEC) o la Universitat Catalana d'Estiu.

L'IFCT és l'únic centre universitari de França on es pot cursar un títol complet en estudis catalans, una singularitat rellevant en un territori on el català, tot i ser llengua pròpia, manté una presència pública fràgil. En l'àmbit educatiu, sense anar més lluny, l'ensenyament

de català no és obligatori i depèn de la voluntat de famílies, docents i direccions de centres escolars i administracions. En aquest context, l'IFCT és clau: col·labora amb l'APLEC en la formació dels intervinents que imparteixen català a les escoles i, alhora, forma futurs docents per a l'ensenyament bilingüe, capacitant-los per ensenyar català i per impartir altres assignatures no lingüístiques en català tant a primària com a

secundària. Cal tenir en compte, però, que l'ensenyament en català a la Catalunya del Nord sovint topa amb una manca de reconeixement institucional i amb unes condicions polítiques que no hi faciliten l'establiment d'una veritable normalitat lingüística.

L'Institut ofereix una formació àmplia. Destaca la llicenciatura en estudis catalans, que prepara l'alumnat en llengua, literatura, història, didàctica,

>> Excursió a Sant Martí del Canigó, el setembre de 2024, per inaugurar el curs acadèmic.
(Foto: ARXIU DE L'INSTITUT FRANCO-CATALÀ TRANSFRONTERER)

>> Excursió amb un grup reduït d'estudiants de primer curs al palau dels Reis de Mallorca, amb el Canigó de fons. (Foto: ARXIU DE L'INSTITUT FRANCO-CATALÀ TRANSFRONTERER)

traducció i patrimoni. També s'hi imparteixen dos màsters: un d'encarat a la recerca i les relacions transfrontereres, i un altre per a la formació de professorat. A l'IFCT també s'hi fan cursos de llengua catalana per obtenir els certificats oficials, des del nivell A1 fins al B2, i amb la previsió d'incorporar el C1 el curs vinent. Si bé la formació del professorat hi té un pes destacat, els estudis de català de l'IFCT també obren portes a altres àmbits, com el turisme i el patrimoni transfronterer, la traducció o la recerca.

L'àmplia oferta de titulacions sorprèn per la petitesa, en nombre, de l'equip pedagògic, format per només cinc professors a temps complet: Míriam Almarcha, Maria Balastegui, Alà Baylac, Joan Peytaví —que n'és el director actual— i una servidora. L'equip pedagògic, però, queda reforçat per la pacient i imprescindible secretària, Michelle Pernier, i per una vintena de col·laboradors que hi imparteixen classes puntualment i que depenen d'altres universitats i institucions, tant del nord com del sud. Pel que fa al Consell d'Ad-

ministració, es compon d'ensenyants, d'estudiants de llicenciatura i de màster i de personalitats exteriors rellevants per a la tasca que es du a terme, com el president de la Generalitat de Catalunya; la presidenta del Consell Regional; els batlles de Perpinyà, de Prada i de Figueres; la presidenta de l'Institut d'Estudis Catalans o el president de la Xarxa Vives, per esmentar-ne alguns.

La vocació transfronterera de l'Institut es manifesta en iniciatives ben diverses: participa en projectes conjunts amb les universitats de Girona i de les Illes Balears; col·labora amb entitats del Rosselló, el Vallespir o l'Alta Cerdanya;

participa en xarxes europees i, és clar, du a terme una tasca continuada d'observació i divulgació de la realitat sociolingüística nord-catalana. No es tracta només de fer recerca, sinó de connectar realitats, de fer que la cultura catalana travessi fronteres no només des d'un punt de vista simbòlic, sinó també literal.

Aquesta tasca no és pas fàcil. Tot i l'esforç dels equips que hi treballen, la voluntat transfronterera sovint topa amb obstacles estructurals com ara la manca d'homologació i de reconeixement de títols entre els dos sistemes universitaris, o les dificultats de mobilitat generades per una oferta de transport públic escassa i deficient entre Perpinyà i Figueres. Tampoc hi ajuden les dinàmiques administratives, que no sempre afavoreixen la cooperació.

Però l'IFCT té molta capacitat de resistència: ha establert una oferta formativa de qualitat i ha donat visibilitat a una llengua que a la Catalunya del Nord sovint és absent de les institucions públiques. Aquest curs 2024-2025 és un any d'aniversaris: celebrem els quaranta anys dels estudis de català a la UPVD i els vint-i-cinc de l'IFCT. Aquests aniversaris són precisament una mostra de continuïtat i han de servir per celebrar (i desitjar) llarga vida a aquesta nau imprescindible que és l'IFCT per al manteniment d'un espai cultural compartit al bell mig dels Pirineus.

L'àmplia oferta de titulacions sorprèn per la petitesa, en nombre, de l'equip pedagògic, format per només cinc professors a temps complet

>> Final del curs acadèmic 2023-2024. (Foto: ARXIU DE L'INSTITUT FRANCO-CATALÀ TRANSFRONTERER)